

Įrodymais grįstos slaugos mokymo integravimas į vaikų priežiūros ir slaugos studijų dalyką ir vaikų slaugos praktiką

Danguolė Šakalytė

Utenos kolegijos Medicinos fakultetas,
Mykolo Romerio universiteto Žmogaus ir visuomenės studijų fakultetas, Edukologijos ir socialinio darbo institutas

Daiva Kriukelytė

Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Slaugos klinika,
Utenos kolegijos Medicinos fakultetas

Valdonė Indrašienė

Mykolo Romerio universiteto Žmogaus ir visuomenės studijų fakultetas, Edukologijos ir socialinio darbo institutas

Santrauka. Įrodymais grįsta slauga – tai viena naujausių paradigmių slaugoje, jos taikymas reiškia, kad būsimieji slaugytojai turi mokėti ir žinoti, kaip gauti patikimus įrodymus, suderinti juos su savo klinicine kompetencija ir paciento poreikiais. Tinkamas įrodymais grįstos slaugos mokymo turinys užtikrina būsimųjų slaugytojų teigiamą požiūrį į įrodymais grįstą slaugą ir jos taikymą vaikų priežiūroje bei slaugoje.

Tyrimo tikslas – teoriškai ir empiriškai pagrįsti įrodymais grįstos slaugos mokymo galimybes Vaikų priežiūros ir slaugos studijų dalyke bei Vaikų slaugos praktikoje.

Atliktas trijų etapų veiklos tyrimas, taikant mišraus tyrimo prieigą. Atlikta interviu ir anketinė apklausa. Interviu duomenys analizuoti taikant kokybinę turinio analizę. Anketinės apklausos duomenys analizuoti taikant nepriklausomų imčių *t* testą, nustatant reikšmingumo lygmenį $p < 0,05$. Tyrime dalyvavo 74 studentai, studijuojantys antrame kurse.

Tyrimo rezultatai ir išvados. Sukurta studijų dalyko ir praktikos programa apima įrodymais grįstos slaugos žingsnių mokymą. Parengtos užduotys skirtos plėtoti studentų įrodymais grįstos slaugos gebėjimus. Atlikti du pasikartojantys veiklos tyrimo ciklai, kurių metu buvo dėstomas atnaujintas Vaikų priežiūros ir slaugos studijų dalykas bei Vaikų slaugos praktika. Baigus mokymą atlikta studentų apklausa.

Tyrimo duomenys rodo, kad studentai geriausiai įsivertino informacijos sklaidos su kolegomis, įrodymų taikymo ir veiklos rezultatų įvertinimo įgūdžius. Nustatyta, kad daugiau dėmesio tikslinga skirti studentų supratimo apie klausimų formulavimą mokymui ir kritiniam įrodymų vertinimui.

Reikšminiai žodžiai: įrodymais grįsta praktika, įrodymais grįstos slaugos mokymas, vaikų slauga.

Integrating evidence-based nursing teaching in the Child Care and Nursing study subject and in the Pediatric Nursing Practice

Abstract. Evidence-based nursing is one of the newest paradigms in nursing. Its application means that future nurses need to know how to obtain reliable evidence, to match it with their clinical competence and the needs and values of the patient. Appropriate content for training evidence-based nursing ensures that future nurses have a positive attitude towards evidence-based nursing and its application in child care and nursing.

Aim. To validate theoretically and empirically the possibilities of teaching evidence-based nursing in the Child Care and Nursing study subject and in the Pediatric Nursing Practice.

A three-phase action research study was conducted and a mixed-methods research approach. Interviews and a questionnaire survey were conducted. Interview data analysed using qualitative content analysis. The questionnaire data were analysed using an independent samples *t*-test with a significance level of $p < 0.05$. The participants were 74 students in their second year of study.

Results and conclusions. A curriculum of study subject and practice has been developed to teach the steps of evidence-based nursing. The tasks have been developed to enhance students' learning of evidence-based nursing. Two iterative cycles of action research were carried out to teach the renewed Child Care and Nursing study course and Pediatric Nursing Practice. A student survey was carried out at the end of the training.

Students scored highest on skills in disseminating information with colleagues, applying evidence and evaluating performance. Meanwhile, more emphasis should be placed on teaching students to understand the formulation of questions and to critically evaluate evidence.

Keywords: evidence-based practice, evidence-based nursing teaching, child nursing.

Įvadas

Vykstant sveikatos priežiūros sistemos pokyčiams, modernėjant sveikatos priežiūros sistemai, didėja reikalavimai ir slaugytojų kompetencijoms [1]. Slauga negali būti grindžiama mintimi, kad „šitaip mes visada darėme, taip ir darysime toliau“, o ne taikysime tai, kas pagrįsta patikimų tyrimų rezultatais, išbandytais klinikinėje praktikoje ir priimtina pacientams [2]. Lietuvos Nacionalinės slaugos politikos gairių 2016–2025 m. 19 punkte numatytos trys prioritetingos nacionalinės slaugos politikos gairių kryptys: slaugos kokybės ir pacientų saugos gerinimas, slaugytojų poreikio planavimas, kompetencijų tobulinimas ir plėtra ir slaugos mokslo įrodymais grįstų sprendimų įgyvendinimas (2016). Atsižvelgiant į šias gaires, slaugytojų rengimas turi būti paremtas slaugytojų praktinės veiklos, jų mokymo metodų ir mokslinių tyrimų tarpusavio sąveika.

Įrodymais grįsta slauga – viena naujausių paradigmu slaugoje, kuri tampa vis labiau pripažinta daugelyje pasaulio šalių. Tai yra tokia slaugos praktika, kai slaugytojai priima klinikinius sprendimus, remdamiesi geriausiais prieinamais išoriniais ir vidiniais įrodymais, slaugytojų klinicine patirtimi, atsižvelgdami į paciento pageidavimus ir vertybes [6]. Tai vienas iš būdų užtikrinti, kad slaugytojų profesinės veiklos praktika būtų paremta aktualiais ir pagrįstais įrodymais, kurių pagrindu organizuojama paciento slauga. Tačiau įrodymais grįsta slauga neturėtų būti panacėja, o įsisavinama kaip teorijos ir praktikos rinkinys, padedantis būsimajam slaugytojui keisti mąstymą apie patį slaugos proceso organizavimą [7].

Nepaisant Pasaulio sveikatos organizacijos [3], Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/55/ES nuostatų [4] bei Lietuvos nacionalinės slaugos politikos 2016–2025 m. gairių [1], išgryninti įrodymais grįstos slaugos mokymo turinį slaugos studijų programose sunkiai pavyksta. Šiuos sunkumus atskleidžia dviprasmiškumas apibrėžiant įrodymais grįstos slaugos sąvoką, o ir patys dėstytojai gali netinkamai pasirinkti mokymo metodus [5]. Dažnai įrodymais grįsta slauga siejama tik su taikomųjų tyrimų procesu. Todėl slaugos studijų programų turinio koregavimas turi būti nukreiptas į studentams skirtas įrodymais grįstos slaugos mokymo strategijas, kuriose integruoti profesijos principai ir pagrįsti įrodymai, siekiant sukurti tinkamą studentui ugdymo erdvę [2–3].

Vaikų priežiūros ir slaugos studijų dalyko ir Vaikų slaugos praktikos programos, į kurias integruotas įrodymais grįstos slaugos mokymas, sudaro prielaidas studentų kritinio mąstymo ir mokslinio samprotavimo įgūdžių ugdymui [8] sprendžiant vaikų priežiūros ir slaugos problemas.

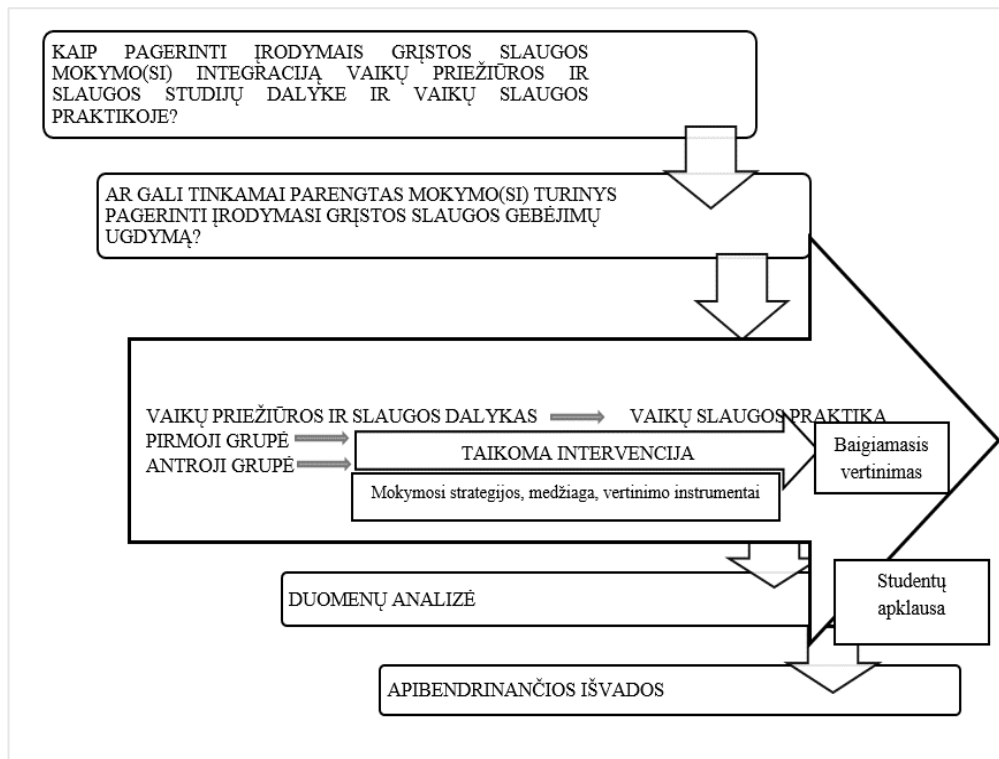
Tyrimo tikslas – teoriškai ir empiriškai pagrįsti įrodymais grįstos slaugos mokymo galimybes Vaikų priežiūros ir slaugos studijų dalyke bei Vaikų slaugos praktikoje.

Tyrimo eiga

Atliktas veiklos tyrimas, taikant mišraus tyrimo prieigą. Tyrimas atliktas Utenos kolegijos Slaugos ir burnos priežiūros katedroje, kurioje vykdoma Bendrosios praktikos slaugos studijų programa. Į šią studijų programą kiekvienais mokslo metais vidutiniškai įstoja apie 60 studentų (Studijų programoje studijuoja apie 240 studentų). Tyrime dalyvavo 74 skirtingų mokslo metų antro kurso studentai.

Veiklos tyrimas apima pasikartojantį ciklą, kuris prasideda nuo pradinių problemų nustatymo, o vėliau planuojami galimi sprendimai, imamasi atitinkamų veiksmų, kad būtų galima toliau planuoti ir vadovauti pokyčių procesui, tobulinant savo veiklos praktiką [9]. Gavus institucijos pritarimą, atlikti du pasikartojantys veiklos tyrimo ciklai: nuo 2021 m. vasario mėn. iki 2021 m. liepos mėn. ir nuo 2022 m. vasario mėn. iki 2022 m. liepos mėn.

Atlikto veiklos tyrimo proceso loginė schema pateikiama 1 paveiksle.

1 pav. Veiklos tyrimo proceso loginė schema

Tyrimo etapai. 1 etapas. Vaikų priežiūros ir slaugos studijų dalyko ir Vaikų slaugos praktikos programų turinio kūrimas ir vertinimas, taikant įrodymais grįstos slaugos mokymo žingsnius. Įrodymais grįstos slaugos mokymas buvo integruotas į studijų dalyko programą ir vykdytas kartu su Vaikų slaugos praktinių žinių ir įgūdžių mokymu. Apibrėžtas mokymo(-si) tikslas: „Ugdyti įrodymais grįstos slaugos žingsnius sprendžiant sveiko ir sergančio vaiko slaugos problemas ir planuojant slaugos veiksmus.“

Rengiant studijų medžiagą buvo numatytos įvairios mokymo(si) strategijos, siekiant integruoti į dalyko ir praktikos turinį įrodymais grįstos slaugos mokymą. Mokymas(sis) buvo orientuotas į studentų gebėjimus taikyti įrodymais grįstą slaugą vaikų priežiūroje ir slaugoje. Individualios ir grupinės užduotys parengtos taip, kad studentai galėtų praktiškai išbandyti penkių įrodymais grįstos slaugos žingsnių taikymą: „klausti“, „rasti“, „vertinti“, „taikyti“ ir „įvertinti“.

2 etapas. Vaikų priežiūros ir slaugos dalyko ir Vaikų slaugos praktikos programų turinio realizavimas. Tyrinėjimo aplinkos kūrimas. Vaikų priežiūros ir slaugos studijų dalyko mokymas pradėtas nuo studentų kritinio mąstymo ir mokslinio samprotavimo įgūdžių ugdymo. Antro kurso studentai turi mažesnę klinikinę patirtį, todėl dalyko kurso pradžioje klausimų formuluotės pradedamos žodžiais: „kas?“ ir „kaip?“ Aukštesniųjų kursų studentai jau užduoda klausimus, prasidedančius „kodėl?“ Teisingai parinktos klausimų formuluotės sudaro prielaidas ugdyti studentų mokslinį smalsumą, skatina juos moksliai samprotauti ir ieškoti alternatyvių paaiškinimų vienai ar kitai probleminei situacijai [11].

Vaikų priežiūros ir slaugos dalyką studijavo antro kurso studentai, todėl studentams buvo užduodami klausimai, prasidedantys žodžiais „kas?“ ir „kaip?“ Pavyzdžiui, aiškinant studentams apie neišnešiotų naujagimių slaugą, studentų buvo prašoma nurodyti tris galimas priežastis, sukeliančias naujagimių perkaitimą. Studentai motyvuoti ieškoti ne tik akivaizdžių paaiškinimų, bet ir pripažinti savo turimų žinių apie vaikų slaugą spragas ir ieškoti informacijos šioms spragoms užpildyti.

Klinikinio klausimo formulavimas. Formuluoti klinikinius klausimus studentai buvo mokomi pagal PICOT formatą. PICOT formatas – tai akronimas, kuriuo apibūdinami penki klinikinio klausimo elementai. Taikant PICOT formatą studijų procese, studentams tampa lengviau išsiaiškinti pagrindinius klinikinio klausimo elementus. Akronimas PICOT reiškia: pacientas/populiacija (P), intervencija, arba dominanti problema (I), lyginamoji intervencija (C), rezultatas (O) ir laikas (T) [6]. Ilustravimui toliau pateikiama klausimų, kurie suformuluoti taikant PICOT formatą, pavyzdžiai naudoti dėstant Vaikų priežiūros ir slaugos studijų dalyką:

- *Kurios taikomos intervencijos (I) laikomos pradiniu kvėpavimą stabilizuojančiu veiksnium (T) neišnešiotiems naujagimiams, turintiems kvėpavimo sutrikimų požymių (P)?*
- *Ar 2 m. vaikui (P) taikomos šalto oro inhaliacijos (I) yra veiksmingos vidutinio sunkumo inspiracinio stridoru metu (O)?*
- *7 parų naujagimiui (P) atliekant akių priežiūrą (rytinis tualetas) (I) ar akių valymas iš vidinio kampo į išorę ar akių valymas iš išorinio kampo į vidinį kampą (C) padeda išvengti infekcijos (O)?*
- *Kaip neišnešiotus naujagimius (P) veikia muzika (I) lyginant su masažo poveikiu (C) deguonies įsisavinimui (O) esant neišnešiotų naujagimių skyriuje (T)?*
- *Kiek veiksminga vaikams po aortos vožtuvo operacijos (P) iš karto po operacijos (T) pagal poreikį skiriamų nuskausminamųjų vaistų dozė (I) kontroliuojant skausmą (O)?*

Suformuluoti klinikiniai klausimai pagal PICOT palengvino studentams įrodymų paiešką patikimose mokslinėse duomenų bazėse.

Patikimų įrodymų paieška. Mokant šio įrodymais grįstos slaugos žingsnio rekomenduojama taikyti savarankiško mokymosi užduotis. Studentams parengiamos įrodymų, kurie identifikuoja arba pagrindžia slaugos intervencijas, paieškos užduotys [11]. Atlikto veiklos tyrimo metu įrodymų paieškai, atrankai ir kritiniam vertinimui parengti įrodymais grįstos slaugos mokomieji aprašai (2 pav.).

Įrodymais grįsta slauga. Naujagimio, kūdikio akių valymas

1. Ataskaita: diskusija praktikos darbų metu.
2. *Naujagimio mama norėtų sužinoti kaip taisyklingai valyti akis: ar iš išorinio akių kampo į vidinį, ar iš vidinio akių kampo į išorinį, siekiant išvengti infekcijos. Nori pagrindžiančio paaiškinimo.*
3. Mokymosi užduotis:
  - a. Paieškos klausimas:
    - *P – 7 parų naujagimis*
    - *I – rytinis naujagimio tualetas – akių priežiūra*
    - *C – akių valymas iš vidinio kampo į išorę ar akių valymas iš išorinio kampo į vidinį kampą*
    - *O – infekcijos išvengimas, procedūros taisyklumas.*
  - b. Pasižiūrėti patikimumą (pagrįstumą) procedūros atlikimui, įrodymais grįstos praktikos;
  - c. Paieškai naudokite Mesh: *naujagimis (new-born), rytinė priežiūra (morning care), akių valymas (eye cleansing) ir kt.*
  - d. Naudokite įvairius paieškos rezultatus, amžius nuo gimimo iki 1 metų;
  - e. Naudokite straipsnių įtraukimo ir atmetimo kriterijus: pilnateksčiai straipsniai, laikotarpis: 2015-2020 m.;
  - f. Kritiškai vertinkite rastus rezultatus, vadovaujantis validumo, patikimumo ir pritaikomumo principais;
  - g. Atsirinkite geriausius įrodymus.
4. Pristatymui pasiruošiate:
  - a. Kaip aš suradau įrodymus
  - b. Ką aš radau
  - c. Patikimumas ir pritaikomumas, tai ką aš suradau
  - d. Kaip paveiks surasti įrodymai, mano taikomą slaugą pacientui.

Informacijos ieškote patikimose duomenų bazėse. *The Cochrane of Systematic Reviews (CDSR), MEDLINE; EBSCO; CINAHL Cumulative Index to Nursing and Allied Health Literature) Database; ProQuest; Ovid Nursing, HMC; CORE.* Lietuvos medicinos bibliotekos ištekliai.

*Vadovaujantis Melnyk B. M., Fineout-Overholt E. (2011).

2 pav. Mokomojo aprašo pavyzdys

(vadovaujantis Melnyk B. M., Fineout-Overholt E. Evidence-based practice in nursing & healthcare: a guide to best practice. 2nd ed. Wolters Kluwer Health Lippincott Williams & Wilkins. 2011)

Atkreiptinas dėmesys, kad jeigu įrodymai yra gauti iš patikimų tyrimų, kurie yra susiję su medicina ar kita disciplina, tai jie suteikia naujų žinių tai disciplinai, o ne slaugos mokslui ir praktikai [12]. Dalyko studijų metu buvo akcentuojama įrodymų paieška iš šaltinių, kurie reprezentuoja slaugos mokslą ir praktiką.

Surasti tyrimai vertinti pagal tris kriterijus: validumo, patikimumo ir pritaikomumo. Vertinimas vykdytas vadovaujantis B. M. Melnyk suformuluotais klausimais: 1) Ar tyrimo rezultatai pagrįsti? (*pagrįstumas*); 2) Kokie gauti tyrimo rezultatai? (*patikumumas*); 3) Ar rezultatai padės slaugant pacientą? (*pritaikomumas*) [6]. Apibendrinta paieškos informacija pristatyta ir aptarta seminarų metu.

Įrodymų integravimas į praktiką. Studentai kūrė vaikų priežiūros ar slaugos manipuliacijos protokolą, pagrįstą surastais išoriniais ir vidiniais įrodymais, ir rašė slaugos planą. Parengtą slaugos planą įgyvendino praktiškai simuliacinio mokymo metu, dirbdami su manekonais.

Išklausius teorinį vaikų priežiūros ir slaugos dalyką, studentai atliko vaikų slaugos praktiką asmenų sveikatos priežiūros institucijose, jos metu studentai turėjo galimybę įrodymus taikyti prie paciento lovos. Praktikos metu studentams organizuotos studijų dienos, kurių metu aptartos situacijos, kai „reali praktika“ neatitinka mokymo auditorijose. Pavyzdžiui, vaistų leidimo per intraveninę kateterį situacijos, bendravimo su vaikais ir jų tėvais probleminės situacijos ir pan.

Rezultatų įvertinimas. Vaikų priežiūros ir slaugos dalyko studijų metu studentai užduotis atliko virtualaus mokymo(si) aplinkoje *Moodle*. Tokiu būdu dėstytojai visada galėjo stebėti užduočių atlikimą ir laiku suteikti grįžtamąjį ryšį bei konsultuoti studentus.

Vaikų slaugos praktikos metu studentai pildė klinikinio mokymo(si) dieną, kuriame aprašė atliekamas procedūras, pildė paciento slaugos planą, modeliuodami slaugos veiksmus, grindžiamus ne tik įprastine praktika, bet ir surastais įrodymais. Studentai vertino, ar taikyta intervencija turėjo tikėtiną poveikį, ar rezultatai atitiko jų turimą patirtį ir teorijoje aprašytus rezultatus. Jei neatitiko, studentai turėjo paaiškinti, kodėl neatitinka ir ką reikėtų keisti, kad būtų pasiekti suplanuoti rezultatai.

3 etapas. Vaikų priežiūros ir slaugos studijų dalyko ir vaikų slaugos praktikos turinio ir įgytų įrodymais grįstos slaugos įgūdžių vertinimas. Baigus vaikų priežiūros ir slaugos studijų dalyką ir vaikų priežiūros praktiką, atlikti studentų interviu ir anketinė apklausa. Interviu atliktas taikant pusiau struktūruotą interviu. Anketinė apklausa atlikta taikant Studentų įrodymais grįstos praktikos klausimyną, kurį sukūrė P. M. Upton, L. Scurlock-Evans ir D. R. Upton (2015) [10]. Naudoti klausimyną buvo gautas autorių sutikimas. Analizuojant įrodymais grįstos slaugos įgūdžius tarp grupių, rezultatai pateikiami vidutiniais vertinimo balais. Jei vertinimo balas didesnis nei 2,5 balo, daroma prielaida, kad įrodymais grįstos slaugos gebėjimas yra priskiriamas tipiniam lygmeniui. Anketinės apklausos duomenys analizuoti taikant nepriklausomų imčių *t* testą, nustatant reikšmingumo lygmenį $p < 0,05$.

Tyrimo radiniai

Pasibaigus mokymo kursui, studentai įvertino Vaikų priežiūros ir slaugos studijų dalyko organizavimą ir parengtą mokymo(si) medžiagą. Vertinant mokymo(si) turinio efektyvumą, nustatyta, kad studentai sugebėjo pasiekti daugumą numatytų įrodymais grįstos slaugos mokymo rezultatų.

Tyrimu atskleista, kad studentai parengtą mokymo(si) medžiagą vertina teigiamai, kadangi dalyko studijų metu buvo sudarytos sąlygos „**papildyti vienas kitą ir pastebėti klaidas**“:

„<...> turėjome galimybę prisiminti anksčiau įgytas žinias, papildyti vienas kitą, pasitaisyti ir pasikonsultuoti“ (ST1). „Patiko ir buvo įdomu, nes <...> mokėmės vieni iš kitų, pasikartojome giliau žinias“ (ST5). „Galėjome iš šalies stebėti savo padarytas klaidas, įsivertinti save. Pasimokyti iš kolegų“ (ST7).

Taip pat tyrimo duomenys rodo, kad parengta mokymo(si) medžiaga sudarė galimybę studentams ugdytis **komandinio darbo įgūdžius**:

„<...> įdomi patirtis su kolegomis, visai kitaip išlieka atmintyje gaunamos situacijos“ (ST9). „Patiko komandinis darbas, kūrybiškumas<...>“ (ST18). „<...>, bendravimas tarpusavyje, optimalaus sprendimo paieška <...>“ (ST10). „<...> labiausiai patiko buvimas su kolegomis ir teorinių žinių taikymas praktikoje“ (ST6). „...toks mokymasis lavina praktinius gebėjimus ir darbą komandoje“ (ST8). „<...> leidžia situaciją vertinti skirtingų patirčių rakursu“ (ST11).

Taigi, įvardydami dalyko mokymo(si) turinio privalumus studentai akcentavo mokymosi bendradarbiaujant, mokymosi vienas iš kito patirtis.

Apibendrinti studentų atsakymai iš dalies atliepia simuliacinio mokymo paskirtį, kuriame akcentuojama **reali patirtis ir paieška geriausio sprendimo** slaugant vaikus:

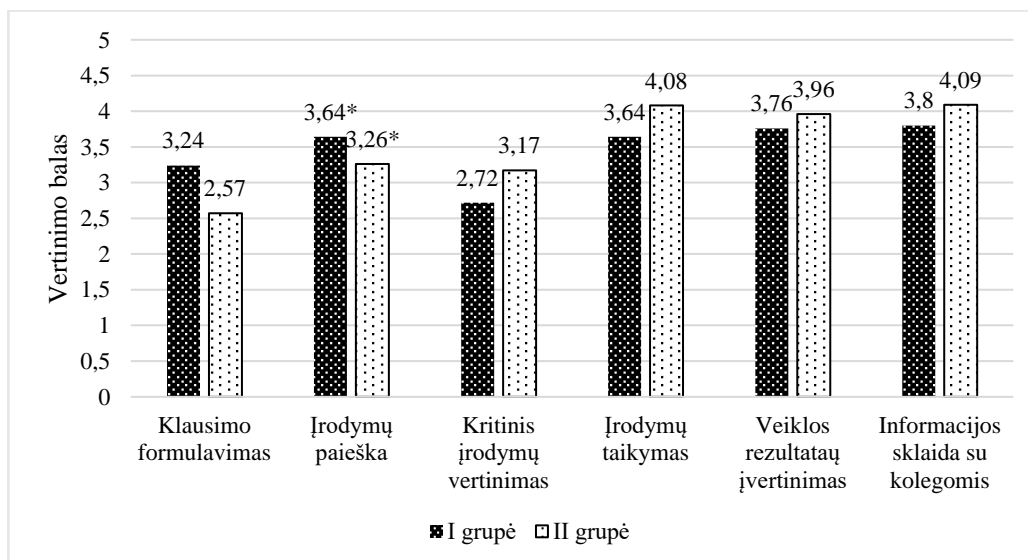
„<...> užduotys ... panašu į realią situaciją. Įdomu buvo išmąstyti <...> kas turi būti nuo pradžios iki pabaigos: nuo paciento būklės įvertinimo iki bendravimo su artimaisiais“ (ST12). „Reikia praktiškai įsigilinti į situaciją, ieškoti sprendimų būdų, kritiškai juos įvertinant, stengtis tiksliai viską atlikti“ (ST20). „<...> įsivaizduoti, kad viskas vyksta realiai su realiu pacientu“ (ST19).

Tyrimo duomenų analizė atskleidė ir su kokiais sunkumais studentai susidūrė, atlikdami užduotis. Informantų teigimu, jiems mokantis labiausiai pritrūko **tarpusavio sąveikos**: „Sunku susiderinti laiką užduoties atlikimui...<...> nevienoda nuomonė, kaip atlikti užduotį. Rasti kompromisą, kai kiekvienas grupės narys turi savo nuomonę <...>“ (ST33).

Įrodymais grįstos slaugos mokymą(si) palaiko dinamiškos virtualios aplinkos ir slaugos priemonės, skirtos praktiniams slaugos įgūdžiams ugdyti. Tačiau dera pastebėti, kad interviu metu studentai kaip vieną iš sunkumų įvardijo šių **priemonių trūkumą**: „<...> sudėtinga buvo atlikti užduotis dėl priemonių trūkumo – mobilių technologijų ir prieigos prie duomenų bazės“ (ST21). „<...> priemonių užduotis pasikartoti namuose“ (ST6) „<...> „mobilių“ manekenu ar muliažų“ (ST6).

Baigus atnaujintą vaikų priežiūros ir slaugos studijų dalyką bei vaikų priežiūros praktiką, atlikta studentų anketinė apklausa, siekiant įvertinti abiejų grupių įrodymais grįstos slaugos įgūdžius.

Nustatyta, kad abiejose grupėse geriausiai studentai įsivertino informacijos sklaidą su kolegomis, įrodymų taikymą ir veiklos rezultatų įvertinimą. O tikslinga pagerinti studentų supratimą apie klausimų formulavimą ir kritinio įrodymų vertinimo priemonių taikymą (3 pav.).

*t = 1,66; p = 0,04

3 pav. Įrodymais grįstos slaugos įgūdžių įsivertinimas

Lyginant vertinimo vidurkius tarp grupių, nustatyta, kad tiriamųjų vertinimai statistiškai reikšmingai skyrėsi, lyginant įrodymų paieškos vertinimą ($t = 1,66$; $p = 0,04$).

Apibendrinimas

Įrodymais grįstos slaugos mokymas – tai žinių ir įgūdžių rinkinys, formuojantis nuostatą taikyti penkis įrodymais grįstos slaugos įgyvendinimo žingsnius praktikoje: užduoti klausimą, patikimų įrodymų paieška, kritinis įrodymų vertinimas, įrodymų integravimas į praktiką ir rezultatų įvertinimas [8]. Šie žingsniai studijų procese naudojami kaip organizacinė mokymo sistema.

Atlikto veiklos tyrimo metu taikyta konstruktyvistinė mokymosi teorija, kurioje daroma prielaida, kad studentai mokydamiesi konstruoja žinias ir prasmę patys. Tyrimas atskleidė, kad studentai gerai vertina parengtą studijų dalyko medžiagą kaip lengvai suprantamą ir visada pasiekiamą, tačiau atkreipia dėmesį į tarpusavio sąveikos stiprinimo būtinybę ir mokomųjų priemonių – modernių skaitmeninių technologijų trūkumą. Vadinas, dėstytojai turi sukurti tokią mokymo(si) aplinką, kuri skatintų komandinio darbo įgūdžius, mokymosi bendradarbiaujant, mokymosi vienas iš kito patirtis, siekiant ugdyti įrodymais grįstos vaikų slaugos įgūdžius. Kurdamas studijų dalyko turinį, į kurį integruotas įrodymais grįstos slaugos mokymas, dėstytojas taip pat turi parengti reikalingą mokymo(si) metodinę medžiagą, numatyti modernių skaitmeninių technologijų įrangos poreikį.

Vaikų priežiūros ir slaugos studijų dalyko bei vaikų slaugos praktikos programos parengtos ne tik tam, kad būtų suteikiama žinių apie įrodymais grįstą slaugą, bet ir tam, kad būtų ugdomi studentų gebėjimai taikyti įrodymais grįstą slaugą realiose situacijose profesinės veiklos praktikos metu.

Išvados

1. Įrodymais grįstos slaugos mokymas vaikų priežiūros ir slaugos studijų dalyke ir vaikų slaugos praktikoje pagerina studentų saviveiksmingumą, skatina mokymąsi bendradarbiaujant, mokymąsi vienas iš kito patirties. Šių dalykų studijos ugdo studentų gebėjimą taikyti įrodymais grįstą vaikų slaugą, didina jų pasitikėjimą ir plėtoja komandinio darbo įgūdžius. Tobulinant studijų dalyką tikslinga daugiau dėmesio skirti mokymui formuluoti klinikinį klausimą ir vertinti surinktus įrodymus.
2. Įrodymais grįstos slaugos mokymo integracija sudaro galimybes kurti mokymo(si) strategijomis praturtintą studijų dalyko turinį. Siekiant veiksmingai integruoti įrodymais grįstos slaugos mokymą į studijų dalyko ir praktikos turinį svarbu:
  - mokymo(si) tikslą ir rezultatus sieti su įrodymais grįstos slaugos penkių žingsnių etapais;
  - užsiėmimų metu pristatyti užduotis ir išankstinius klausimus, skatinančius studentų kritinį mąstymą ir mokslinį samprotavimą;
  - pateikiamas užduotis orientuoti į praktines įrodymais grįstos slaugos taikymo veiklas.

Literatūra

1. Nacionalinės slaugos politikos 2016–2025 metų gairės. Patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2016 m. vasario 10 d. įsakymu Nr. V-222. Prieiga per internetą <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/035852e0d09611e583a295d9366c7ab3/asr>
2. Healthy Simulation. Evidence-Based Practice Defined for Simulation in Healthcare. 2018. Retrieved from <https://www.healthysimulation.com/15318/evidence-based-practice-defined-for-simulation-in-healthcare/>

3. Martins J. C. A., Baptista R. C. N., Coutinho V. R. D., Fernandes M. I. D., Fernandes A. M. Simulation in Nursing and Midwifery Education. 2018. Retrieved from <http://www.euro.who.int/en/health-topics/Health-systems/nursing-and-midwifery/publications/2018/simulation-in-nursing-and-midwifery-education-2018>
4. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/55/ES, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2005/36/EB dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo. Prieiga per internetą <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A32013L0055>
5. Hornthvedt M-E. T., Nordsteien A., Fermann T., Severinsson E. Strategies for teaching evidence-based practice in nursing education: a thematic literature review. BMC Medical Education, 2018;18:172. <https://doi.org/10.1186/s12909-018-1278-z>
6. Melnyk B. M., Fineout-Overholt E. Evidence-based practice in nursing & healthcare: a guide to best practice. 2nd ed. Wolters Kluwer Health Lippincott Williams & Wilkins. 2011.
7. Melnyk B. M. Improving Quality of Care and Patient Outcomes with Evidence-based Practice and the ARCC Model. 2012. Retrieved from <http://www.downstate.edu/icl/rebp2012/BethMazurelMelnyk-ImprovingQualityofCareandPatientOutcomeswithEvidence-bas.pdf>
8. Hung H. Y., Wang Y. W., Feng J. Y., Wang C. J., Lin E. C. L., Chang Y. J. Evidence-Based Practice Curriculum Development for Undergraduate Nursing Students: The Preliminary Results of an Action Research Study in Taiwan. The Journal of Nursing Research, 2019;27(4):1-11. <https://doi.org/10.1097/jnr.0000000000000298>
9. Kemmis S., McTaggart R., Nixon R. The action research planner: Doing critical participatory action research (1st ed.). Singapore: Spinger, 2014. <https://doi.org/10.1007/978-981-4560-67-2>
10. Upton P., Scurlock-Evans L., Upton D. R. Development of the Student Evidence-based Practice Questionnaire (S-EBPQ). Nurse Educ. Today, 2015. <http://dx.doi.org/10.1016/j.nedt.2015.11.010>
11. Winters Ch. A., Echeverri R. Teaching Strategies to Support Evidence-Based Practice. *Critical Care Nurse*, 2012;3(32):49–54. <http://dx.doi.org/10.4037/ccn2012159>
12. Yancey N. R. Evidence-Based practice in Nursing for Teaching-Learning: But Is It Really Nursing? *Nursing Science Quarterly*, 2019;32(1), 25–28. <https://doi.org/10.1177/0894318418807929>